ਰਪੋਟ

ਸੋਧਕ ਕਮੈਟੀ

ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ

ਸੋਧਾਈ ਦੀ

ਜੋ

ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ

ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ
ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਲੋਂ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ

੧ ਕਤਕ ਸੰਮਤ ੧੯੫੪
ਨਾਨਕਸਾਹੀ ੪੨੮

ਦੀ ਨੀਊ ਐਂਗਲੋ ਗੁਰਮਖੀ ਪ੍ਰੈਸ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇ
ਬਾਬੂ ਵਜ਼ੀਰਚੰਦ ਪ੍ਰਿਨਟਰ ਕੇ ਇਹਤਮ੍ਹਾਮ ਸੇ ਛਪੀ

੧ਓ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈ ਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪਹਿਲਾ ਅਧਿੱਯਾਇ

੧) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀ ਧਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਮੈ ਪਰਗਟ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਆਸੈ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂ ਪਰੰਪਰਾ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਲਿਯੇਰ ਤਿਲਕ ਦੇਕੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਨ ਪੁਰਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ॥

੨) ਅਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ਼ ਦਾ ਜਾਪ ਅਰ ਅਕਾਲ ਉਸਤਿਤ ਬਾਣੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀਦੇ ਜਾਪ ਕਰਨ ਨੂ ਰਚੇ ॥

੩) ਅਰ ਆਪਣੇ ਆਉਣੇ ਦਾ ਕਾਰਨ [ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਵਤਾ ਦਈਤ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਅਵਿਤਾਰ ਸੰਤ ਆਚਾਰਯਾਂ ਅਰ ਪੈਗੰਬਿਰਾਂ ਪੀਰਾਂ ਨੂ ਕਰਤਾਰ ਨੈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਧਾਰ ਨਮਿਤ ਭੇਜਿਆ ਅਰ ਉਨਾਂ ਨੈ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੰਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਰ ਨੂ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਆਗਯਾ ਪਾਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਏ, ਅਰ ਇਨਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪਾਉਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਉਠਾਇਆ) ਅਰ ਸੱਚੇ ਉਪਦੇਸ ਅਰ ਆਪਣਾ ਬੰਸ ਅਰ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਯਾ ਅਰ ਉਪਕਾਰ ਨਮਿਤ ਜੋਜੋ ਜੁੱਧਕੀਤੇ, ਅਰ ਦੁਸਟਾਂ ਦੋਖੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸਰਬ ਸਕਤਿਮਾਨ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਗੁਰਦੋਖੀ ਅਰ ਗੁਰ ਬੇਮੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਭਕੁਛ ਬਚ੍ਰਿਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ॥

੪) ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਾਂ ਸਕਤਿ ਦੁਰਗਾ ਮਹਾਂ ਲੱਖਮੀ ਮਹਾਂ ਕਾਲੀ ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ (ਅਦਭੁਤ ਕਥਾ ਅਪਾਰ ਸਮਝ ਕਰ ਚਿਤ ਮੈ) ਉਸਤਤਿਜੈਕਰ ਸਬਦ ਬੀਰਰਸ ਦੀ ਬ੍ਰਿਧੀ ਵਾਸਤੇ ਰੁਦ੍ਰ ਰਸ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੈ ਬਰਨਨ ਕੀਤੇ ॥

(੨)

੫) ਧਰਮਾਤਮਾ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਈਸਵਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਰ ਦਾਨ ਧਰਮ ਮੈ ਸਰਧਾ ਵਧੇ, ਸੋ ਭਾਰਥ ਦਾ ਭਾਵ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਿਆ ॥

੬) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ ਅਰ ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਦੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾਤੇ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਪੈਦਾ ਸੀ , ਅਰ ਇਹ ਕਥਾ ਸਿੱਖ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਣਦੇ ਸੇ, ਜੋ ਆਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਇਨਾ ਦਾ ਪੜਨਾ ਅਤਿ ਅਵਸਯ ਹੈ. ਯਥਾ (ਜਨਮੇਜੇ ਗੁਰ ਸਬਦਨ ਜਾਂਨਿਆ) (ਲੰਕਾ ਸਾ ਕੋਟ ਸਮੁੰਦ ਸੀ ਖਾਈ। ਤਿਹ ਰਾਵਨ ਘਰ ਖਬਰ ਨ ਪਾਈ) (ਗੋਤਮ ਤਪਾ ਅਹਿਲਿਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਿਸ ਦੇਖ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਭਾਇਆ ॥ ਸਹਸਸਰੀਰ ਚਿਹਨ ਭਗ ਹੋਏ ਤਾ ਮਨ ਪਛੋ ਤਾਇਆ) ਪੁਨ: ਧੰਨ ਧੰਨਿਓ ਰਾਮ ਬੇਨ ਬਾਜੈ ਮਧਰ ਮਧਰ ਧੁਨ ਅਨਹਤ ਗਾਜੈ ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਮੇਘਾ ਰੋਮਾਵਲੀ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਕ੍ਰਿਸਨ ਓਢੈ ਕਾਂਬਲੀ ॥ ੧ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਦੇਵਕੀ ॥ ਜਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਰਮਈਆ ਕਵਲਾ ਪਤੀ ॥ ੨ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਨ ਖੰਡ ਬਿੰਦ੍ਰਾ ਬਨਾ ਜਿਹ ਖੇਲੈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨਾ ॥ ੨॥ ਬੇਨ ਬਜਾਵੈ ਗੋਧਨ ਚਰੈ। ਨਾਮੇਕਾ

ਸੁਆਮੀ ਆਨੰਦ ਕਰੈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨ: ਜੁਜ ਮਹਿ ਜੋਰ ਛਲੀ ਚੰਦ੍ਰਾਵਲਕ ਨ ਕ੍ਰਿਸਨ ਜਾਦਮ ਭਇਆ ॥ ਪਾਰਜਾਤ ਗੋਪੀ ਲੈ ਆਇਆ ਬਿੰਦਰਾ ਬਨ ਮਹਿ ਰੰਗ ਕੀਆ) ਪੁਨ : (ਹਰਨਾਖਸ ਦੁਸਟ ਹਰਿ ਮਾਰਿਆ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਤਰਾਇਆ) ਪੁਨ: (ਕੁਵਲੀਆ ਪੀੜ ਆਪ ਮਰਾਇਦਾਂ ਪਿਆਰਾ ਚੰਡੂਰ ਕੰਸ ਕੇਸ ਮਰਾਹਾ) ਪੁਨਾ (ਜਾਕਉ ਸਿਮਰਿ ਅਜਾ ਮਲ ਉਧਰਿਓ ਗਨ ਕਾਹੂ ਗਤ ਪਾਈ) ਪੁਨਾ (ਪਾਂਚ ਬਰਖ ਕੋ ਅਨਾਥ ਧ੍ਰੂ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਅਮਰ ਅਟਾਰੇ) ਪੁਨਾ (ਨਉ ਨਿਧ ਠਾਕਰ ਦਈ ਸੁਦਾਮੇ) ਪੁਨਾ (ਗਾਵਹਿਕਪਲਾ ਦਿ ਆਦਿ ਜੋਗੇਸਰ) ਪੁਨਾ (ਦਸ ਅਵਤਾਰੀ ਰਾਮ ਰਾਜਾ ਆਇਆ) ਇਤਯਾਦਿ ਕਿੱਥੋ ਤਕ ਲਿਖੀਏ। ਕਿੰਉ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀਦੇ ਗਯਾਨੀ ਵਕਤਾ ਨੂੰ ੪ ਵੇਦ ੬ ਸਾਸਤ੍ਰ ੨੭ ਸਿੰਮਰਤੀਆਂ ੧੮ ਪੁਰਾਣ ਵਯਾਕਰਣ ਕੋਸ਼ ਕਾਵਯ ਅਹ ਮਹਾ-ਭਾਰਥ ਆਦਿ ਇਤਿਹਾਸ ਅਰ ਤੌਰੇਤ ਜਬੁਰ ਸ਼ਰਈਅਤ ਇੰਜੀਲ ਕੁਰਾਨ ਹਦੀਸ ਅਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਆਦਿ ਸਭ ਵਿੱਦਿਆ ਕੰਠਾਗਰ ਹੋਣੀਆਂ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰ ਇਨਾਦੇਵਾਸਤੇ ਅਨਯਮਤੀਆਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਵਿਚਾ

(੩)

ਸਿੱਖ ਜਾ ਫਸਦੇ ਸੇ ॥ ਅਰ ਜਿਸਭਾਵ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦਿਖਾਏ, ਓਹ ਦੂਹ ਪ੍ਰਾਪਯ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ॥ ਇਸਕਾਰਨ ਚੋਬੀਸ ਅਵਤਾਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਉਚਰੇ ॥

੭) ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦੇ ਸੱਤ ਅਵਤਾਰ ਲਿਖੇ ॥

੮) ਰੁਦ੍ਰ ਮਹਾਦੇਵ ਦੇ ਦੋ ਅਵਤਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਰਸਨਾਥ ਅਰ ਦੱਤ ਮਹਾਤਮ ਦਤਾਤ੍ਰੇਯ ਜੀ ਦੇ ਚੌਬੀਸ ਗੁਰੂ ਬਰਨਨ ਕੀਤੇ ॥

੯ ਆਪਣਾ ਆਸ੍ਰਯ ਅਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਬਦ ਅਰ ੩੩ ਸਵੈਯੇਲਿਖਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ॥

੧੦) ਸਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਮੇ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਲਾਮ ਅਰ ਚਿਤ੍ਰ ਅਲੰਕਾਰ ਕਾਵਯ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਜਿਹੀ ਦ੍ਰਿਸਟ ਕੂਟਾਂ ਦੀ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਪਾਠ ਅਰ ਅਰਥ ਸਮਝਨੇ ਮੈਂ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਤੀਖਯਣਤਾ ਅਰ ਚਤੁਰਾਈ ਵਧੇ ॥

੧੧) ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਵਿਖੈ ਦੇਵੀ ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ੪੦੪ ਚਰਿਤਰਾ ਲਿਖੇ ਹਨ ॥ ਜੋ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਅਰ ਬਿਵਹਾਰਕ ਬਿੱਦਿਆ ਦਾ ਭੰਡਾਰਹਨ , ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਵਸਥਾ ਸੁਖ ਪੂਰਬਕ ਬਿਤੀਤ ਕਰਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਰ ਇਨਾਂ ਹੀ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀਆਂ ਸਿਖਯਾ ਹਨ, ਕਿ ਜਿਨਾ ਨਾਲ ਅਸੀ ਸਤਿਧਰਮ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿਣਾ ਅਰ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ, ਅਰ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਕਾਂ ਤੋਂਅਰ ਜੂਆ ਆਦ ਵਯਸ਼ਨਾ ਤੇ ਬਚਣਾ ਅਰ ਗ੍ਰਹਸਥ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਿਪੁਣਤਾ, ਅਰ ਆਪਣੇ ਤਨ ਧਨ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਯਾ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ॥

੧੨) ਜਫਰਨਾਮਾ ਅਰਥਾਤ ੧੨ ਹਿਕਾਇਤਾਂ ਵਾਲਾ ਖਤ, ਜੋ ਔਰੰਗ ਜੇਬ ਪਾਦਸਾਹ ਦਿਹਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਸੋ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸਥੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੈ ਔਰੰਗਜੇਬ ਪਾਤਸਾਹ ਨੂ ਉਸੇਦੀ ਫਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਧਰਮੋਪਦੇਸ਼ ਅਰ ਕਈ ਪਾਤਸਾਹ ਜੋ ਉਸੇ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚਮਾਨਨੀਯ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੈ ਤ੍ਰਿਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਦੇਕੇ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਤਯਾਗ ਅਰਵੈਰਾਗ ਭਗਤੀ ਆਦ ਗੁਣਾ ਦਾ ਗ੍ਰਹਨ ਸਮਝਾਯਾ, ਅਰ ਬੀਰਤਾ ਅਰ ਬੁੱਧੀ ਆਦਿ ਗੁਣ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

੧੩) ਅਸਫੋਟਕ ਸਵੈਯੇ ਅਰ ਤਿੰਨ ਸਵੈਯੇ ਦੋਹਰੇ ਸਣੇ ਲਿਖਕੇ ਅਰਜ

(੪)

ਨੂੰ ਹਨੂਮਾਨ ਆਦਕਾਂ ਦੀ ਸਸਤ੍ਰ ਬਿਦਿਆ ਅਰ ਕ੍ਰਿਤਗਯਤਾ ਯਥਾਰਾਧਾਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕਿਸਨ ਜੀਕੀ ਪਰੀਤੀ ਅਰ ਭਾਵ ਗਰਾਹਕਤਾ ਅਰ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਪਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰ ਰੂਪ ਗੁਨ ਜੋਬਨ ਬਲ ਬਿੱਦਿਆ ਜਾਤਿ ਪਾਤ ਆਦਿ ਹੀਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸਟੀਸੇ ਉਹ ਵਡਿਆਈ ਬਖੇਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਰਨਨ ਅਸੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਯ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁਕੇਹਾਂ।

੧੪) ਇਨਾਂ ਬਾਣੀਆ ਦੇ ਸਮੁਦਾਯ ਦਾ ਨਾਮ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਵਾਕ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੋਸ਼ ਕਾਵਯ ਕਵਿਤਾ ਸਾਹਿਤ ਸੰਗੀਤ ਆਦਿ ਬਿਦਯਾ ਪੰਡਤਾਈ ਇਲਮੀਯਤ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਰਬੱਗਯਤਾ ਸ਼ਕਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਅਧਯਾਇ ਬੀੜ ਦੀ ਰਚਨਾ

੧) ਸ੍ਰੀ ਜਾਪੁਜੀ ਅਰ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਦਾ ਉਚਾਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਮੈ ਕੀਤਾ ॥

੨) ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਵਾਰ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਆਦ ਸਭ ਬਾਣੀਆ ਦਾ ਉਚਾਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਹੋਯਾ

੩) ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਸੰਮਤ ੧੭੫੫ ਹਾੜਵਦੀ ਏਕਮ ਨੂੰ ਸਤਦ੍ਰਵ (ਸਤਲੁਜ) ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪੁਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਇਸ ਤੇ ੧੦ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਅਰਥਾਤ ਸੰਮਤ ੧੭੪੫ ਮੈ ਜਮਨਾ ਜੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਤਦ੍ਰਵ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਤਯਾਦਿ ਸਥਾਨਾਂਮੈ ਹੋਯਾ ॥

੪) ਬਿਰਹ ਨਾਟਕ, ਰਾਧਕਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨ ਲੀਲਾ ਅਰ ਜਰਾਸਿੰਧ ਦੇ ਜੋਧੇ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਸਕਤ ਸਿੰਘ ਆਦਕਾਂ ਦੇ ਜੁਧੱ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੇਵਲ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਹੋਰ ਸਭ ਦਸਮ ਸਕੰਧ ਦਾ ਉਲਥਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਇਕ ਸਥਾਨਾ ਮੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੈ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਮਿਲਾਈ ਹੈ ॥

੫) ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਮੈ ਮਹਾਕਾਲ ਨੈ ਸ੍ਰਾਸ ਬੀਰਜ ਰਾਕਸਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਅਰ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅੰਤ ਮੈ ਕਵਿਯੋ ਵਾਚ ਬੇਨਤੀ ਚੋਪਈ, ਜੋ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਦਾਇਕ, ਅਰ ਸੰਕਟ ਮੈ ਸਹਾਇਕ, ਪਾਠਕ ਗਣਾ ਨੂੰ ਸੁਖਦਾਇਕ

(੫)

ਦੁਸਟ ਗਣ ਘਾਇਕ ਅਰ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਸਤਦ੍ਰਵ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਬਾਭੌਰ ਨਾਮੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਬਰਹਮਾ ਜੀ ਦੇ ਤਪ ਕਰਨੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਵਤੀ ਅਜ ਪੰਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪੰਜ ਗਾਟੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਨੈ ਉਚਰੀ ॥

੬) ਜਫਰਨਾਮਾ (ਜੰਗਨਾਮਾ) ਬਾਰਾਂ ਹਿਕਾਯਤਾਂ ਦਾ ਦੀਨੇ ਕੇ ਨਾਮੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਉਚਾਰ ਹੋਯਾ : ਜਫਰ ਨਾਮੇ ਤੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਈ ਬਰਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਥਾ (ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਪੰਤਾਲੀ ਮੈ) ਅਰ ਕੁਛ ਬੱਤੀ ਬਰਸਾਂਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਚੀ (ਸੰਮਤ ਸੱਤਰਹ ਸਹਸ ਪਚਾਵਨ) ਇਸੇ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੰਗਾਣੀ ਆਦ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਸੰਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਅਰ ਤੇਤੀ ਚੌਤੀਵੇਂ ਬਰਸ ਵਿਚ ਦੁਰਗਾ ਅਰਥਾਤ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਿਆ ॥

੭) ਪੁਨ: ਬਾਈ ਧਾਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ, ਅਰਆਲਮਗੀਰ ਔਰੰਗਜੇਬ ਪਾਤਸਾਹ ਨਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰੀ ਜੁੱਧ ਹੋਯਾ ਤਿੰਨ ਵਰਹੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ

੮) ਉਪਰੰਦ ਚਮਕੋਰ ਦਾ ਜੁੱਧ ਕਰਕੇ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਥੋ ਹੋਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਰ ਇਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਲਵੇਂਦ੍ਰਬਹਾਦਰ ਅਰ ਬੈਰਾੜ ਬੰਸ ਸਿਰਮੋਰ ਆਦਿ ਪਦਵੀਆਂ ਬਖਸਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਨਦੇੜ (ਨਿੰਦਰ) ਸਹਿਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਾਸਤਰਾਂ ਮੈ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਬੰਦਹ ਬੈਰਾਗੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀਦਾਨ ਬਖਸ ਕੇ ਇਥੇ ਲਗ ਭਗ ਚਾਰ ਬਰਸ ਰਹਿਕੇ ਫੇਰ ਸੱਚ ਖੰਡ ਮੈ ਬਿਰਾਜੇ ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਹੈ।

੯) ਦੇਵੀ ਜੀ ਦਾ ਛੱਕਾ (ਨਮੋ ਉਗ੍ਰਦੰਭੀ ਅਨੰਤੀ ਸਿਵੈਯਾ) ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੈ ਤੇ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਭਾਵੇ ਇਹ ਪਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਥਾਪਿ ਜੈਸੀ ਦੀਨਤਾ ਇਸ ਵਿਖ਼ੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਮਹਾਂ ਮੂੜ ਹਉ ਦਾਸ ਦਾਸਨ ਤਿਹਾਰੇ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਵਾਨੀ ਹਮਨਕੀਪੁਕਾਰੇ॥ ਕਰਹੁ ਦਾਸਪਰ ਮਿਹਰ ਅਪਰੰ ਅਪਾਰੇ) ਆਦਿ

(੬)

੧੦) ਸੁਖਮਨਾਅਰ ਮਾਲਕੋ ਸਦੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਹੋਰ ਇਨਾਂ ਬੱਤੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਿਚ ਅਰ ਸਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਨਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਯਾ॥

੧੧) ਅਰਜੋ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਸ ੪੨ ਕਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੇ, ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਹੋਇਯਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਰ ਇਸ ਦੀ ਬੀੜ ਬੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣਦੇ ਪਿੱਛੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੈ ਰਚੀ ਹੈ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਭੇਦ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਇਸ ਲੇਖਕ ਨੈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾਆਦਿ ਬੜਿਆਂ ਤੇ ਕਿ ਜੋ ਪੰਜ ਪੀੜੀਆਂ ਤੇ ਪਰਸਿੱਧ ਗਯਾਨੀ ਹੁੰਦੇ ਚਲੇ ਆਏ ਹਨ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਹੜੀ ਬਾਣੀ ਕਵੀਆ ਨੈ ਰਚੀਂ ਉਨਾਂ ਵਖੋ ਵਖਰੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ ਚਣਾਕੇ ਕੇ ਅੰਤਿ ਮੈ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕਵੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ ਭਾਸਾ ਅਰ ਅਠਾਰਾਂ ਪਰਬਮਹਾਂਭਾਰਥ ਅਰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੀਤਾ ਆਦਿ ਗੰਥਾਂ ਮੈ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਅਰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾਦ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਤੋਲ ਵਿਚ ਨੌ ਮਣ ਗ੍ਰੰਥ ਸੇ, ਜੋ ਅਨੰਦਪੁਰੋ ਨਿਕਲਦੀ ਵੇਰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸਤਦ੍ਰਵ ਨਦੀ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਰ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਲਏ, ਜਿਹਾਕ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਮੌਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪਾਸ ਮੰਡੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪਾਸ ਬੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਏਹ ਸਭ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕ਼ਵਿਤਾ ਦੇ ਸਨ॥

੧੨) ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਖਾਸ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ (ੳ) ਜਿਸਦੇ ਆਦਿ ਯਾ ਅੰਤ ਮੈ ਨਾ ਇਹ ਲਿਖਯਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਭਾ ਮੈ ਬਣਾਯਾ ਹੈ ਅਰ ਨ ਇਹ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਕਵੀ ਨੈ ਬਣਾਯਾ ਹੈ।

੧੩) (ਅ) ਨਿਰਾ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਮ ਕਵੀ ਅਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਕਵਿੱਤ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕਵੀ ਯਥਾ ੧੧੧੬,੧੧੧੯,੧੧੪੭, ੧੧੫੯,੧੧੭੭,੧੧੮੦, ਅਰ ੧੨੨੨, ੧੨੩੪, ੧੨੯੯, ੧੩੦੦, ੧੪੧੨, ੧੮੧੬, ੧੪੩੦, ੧੪੪੯, ਅਰ ੧੪੫੫ ੧੪੮੧, ੧੫੩੦, ੧੫੬੦, ੧੪੬੨, ੧੫੮੩, ੧੭੦੭, ੧੭੫੧, ੧੭੭੩, ੧੮੫੩, ੧੮੭੨ ਆਦ ੨੫ ਕਵਿਤਾ ਮੈ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਵਿਖੇ ਅਰੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕਵੀ ਲਗ ਭਗ ਦਸਾਂ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਛੰਦਾਂ ਮੈਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੋ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਤਭਿਖਾ ਨਿਛਤ੍ਰਦੇ

(੭)

ਦੂਜੇ ਚਰਨ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਸੀ, ਅਰ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਿਯ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਾਤ੍ਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸੇ, ਅਰ (ਜੋ ਕੁਛ ਲੇਖ ਲਿਖਯੋ ਬਿਧਨਾ)ਅਰ ਦੇਵਕੀਤਨੈ - ਯਾ ਕਹੋ) ਐਸੇ ਕਵਿਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੀ ਚਾਲ ਪਰ ਹੀ ਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੋ ਇਸੇ ਚਾਲ ਤੇ ਹੀ ਥੋੜੇ ਸੇ ਛੰਦਾ ਮੇਂ ਰਾਮ ਕਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਵਾਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਮੈ ਸ੍ਰਾਮ ਹੀ ਹੈ, ਰਾਮ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ॥

੧੪) (ੲ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੫੨ ਕਵੀ ਹੰਸਰਾਮ, ਸੈਨਾਪਤ ਕਾਸੀਰਾਮ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਇਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਮ ਸਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਕਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਨ।

੧੫) (ਸ) ਜਾਪ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਹਸਤ ਕਮਲ ਤੇ ਲਿਖਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਣੇ ਦੀ ਆਗਯਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ (ਆਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਕੇ ਦਸਤਖਤ) ਸੋ ਜੇ ਅੱਗੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਅੱਗੇ ਕਵੀ ਕ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਹੈ॥

੧੬) (ਹ) ਜਾਪ ਦੇ ਅਰੰਭ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਦੇ ਆਦਿ ਦੀ ਚੌਪਈ (ਪ੍ਰਣ ਵੋ ਆਦਿ ਏਕੰਕਾਰਾ) ਅਰ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਮੈ (ਠਾਂਢ ਭਯੋ ਮੈ ਜੋਰਕਰ) (ਇਹੈ ਕਾਜ ਧਰਾ ਹਮ ਜਨਮੰ) (ਹਮ ਇਹ ਕਾਜ ਜਗਤ ਮੋ ਆਏ) ਨਜਟਾਸੀਸ ਧਾਰ ਹੌ ਨਮੁੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸਵਾਰਹੋ (ਤਵਨ ਕੀਟ ਤੌਲੌਂ ਤੁਫੰਗ ਸੰਭਾਰਿਯੋ) ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ ਤਟ ਕੀਏ ਬਿਲਾਸਾ। ਮੁਰਪਿਤ ਪੂਰਬ ਕੀ ਅਸ ਪਯਾਨ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ॥

੧੭) (ਕ) ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੈ ਅਬ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ, (ਇਸ ਅਬ ਜੋ ਹੋਇ) (ਦੇਹੁ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ) ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗੌਤੀ ਜੀ ਕੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦) ਆਦਿਕ ਪਦੋ ਸੇਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ॥

੧੮) (ਖ) ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਮੈ (ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਕੇ ਤੁਮਰੇ) ਅਸ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸੁ ਤੁਹਾਰ) ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਵਿਖੇ ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਪੰਤਾਲਮੈ, ਆਦ ਸੰਬਤੋਂ ਅਰ ਮਾਨ ਲੀਲਾ ਰਾਸ ਲੀਲਾ ਬਿਰਹਨ ਕ ਜੁੱਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਰ ਭੋਗ ਦੇ ਛੰਦਾ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ॥

(੮)

ਐਸੇ ਹੀ ਸਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਦੇ ਕਾਮਤੇ ਬਚਣੇ ਅਰ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਅਰ (ਸੁਧ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ) ਦੀ ਨੀਤੀ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿਖਯਾ ਪਾਖਾਣ ਪੂਜਨ ਦੇ ਨਿਖੇਧ ਜੁੱਧ ਅਰ ਬੀਰਤਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ॥

੧੯) (ਗ) ਅਸਫੋਟਕਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ (ਕਾਗਜ ਦੀਪ ਸਭੈ ਕਰਕੇ ਅਰ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦਹਿ ਕੀ ਮਸ ਕੈ ਹੌ। ਕਾਟ ਬਨਾਸ ਪਤੀ ਸਗਰੀ ਲਿਖਬੇ ਹੂੰ ਕੋ ਲੇਖਨ ਕਾਜ ਬਨੈ ਹੌ। ਸਾਰ ਸੁਤੀ ਬਕਤਾ ਕਰਕੇ ਜੁਗ ਕੋਟਗਣੇਸ ਕੇ ਹਾਥਲਿਖੈ ਹੌ। ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਬਿਨਾ ਬਿਨਤੀਨ ਤਊ ਤੁਮਕੌਂ ਪ੍ਰਭ ਨੈਕ ਰਿਝੈ ਹੌ) ਸ੍ਵੈਯੇ ਸੇ ਅਰ ੩੩ ਸਵੈਯੇ, ਜਾਗਤ ਜੋਤਜਪੈ ਨਿਸਬਾਸਰ ਆਦਕਾਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ॥

(੨੦) (ਘ) ਜੇ ਇਹ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ੧੦ ਸਵੈਯੇ ਸ੍ਰਾਵਗ ਸਿੱਧ ਸਮੂਹ ਆਦਿ ਸਵੈਯੇ ਅਰ ਚੌਪਈ ਹਮਰੀ ਕਰਹੁ ਹਾਥ ਦੇ ਰੱਛਾ ਆਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਸਮੈ ਅਰ ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਦਾ ਪਾਠ ਦਸਹਿਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਅਰ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨਵਰਾਤਿਆਂ ਮੈਂ ਤਖਤਾਂ ਪਰ ਅਰ

ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਦੇ ਸ੍ਰੇਯੇ ਹੋਲੇ ਮਹਲੇ ਵਿਖੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਪੜੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਚੀਨ ਸਮੈ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰੀਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

੨੧) (ਙ) ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਅਰ ਇਹ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਲੰਘ ਪਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਤੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

੨੨) (ਚ) ਹਰੇਕ ਬਾਣੀ ਜੋ ਉਲਥਾ ਤਰਜਮਾ ਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਥਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਉਲਥਾ ਨਹੀਂ, ਸਭਨਾਂ ਮੈ ਕਾਵਯ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸ੍ਰੁ ਓਕਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੋ ਇਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਵਿ ਵਾਚ ਲਿਖਕੇ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਤੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

੨੩) (ਛ) ਕਵੀ ਗੁਣੀ ਗਯਾਨੀ ਕਾਵਯਵੇਤਾ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਨਿਸਚੈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ

(੯)

ਕਈ ਗ੍ਰੰਥ ਥੋਹੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨਾਂਦੇ ਅਰ ਇਸਦੇ ਕਾਵਯ ਤੇ ਹੀ ਭੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

੨੪) (ਜ) ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਅਰਥਾਤ ੧੨ ਹਿਕਾਯਾਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੋਣੇ ਮੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੀ ਕੁਛ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸਭ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੈ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥

ਤੀਜਾ ਧਯਾਇ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਭੇਦ

੧) ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਸਭ ਬਾਣੀਆਂ ਰਚੀਆਂ, ਪਰੰਤੂ ਜੁੱਧ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਜੋਰ ਅਰ ਦੇਸ ਚਾਲ ਹੋਣੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਸ ਬੀੜ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਅਰ ਬਾਣੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ, ਨਿਰਾ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕ੍ਰਮਤੇ ਭੇਦ ਹਨ, ਜੋ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵਿਖੇ ਅਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇ ਵਿਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸੁਖਮਨਾ ਅਰ ਮਾਲ ਕੌਸ ਦੀ ਵਾਰ ਅਰ ਛੱਕੇ ਅਰ ਇਕ ਦੋ ਸਬਦ ਹੋਰ ਬੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਰਲੇ ਹਨ।

੨) ਏਹ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਪੁਰਾਣ, ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਜਫਰਨਾਮਾ ਆਦਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸੇ, ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਇਕ ਬੀੜ ਬਣਾਉਣੇ ਤੇ ॥ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਯਾ। ਛਾਪਣਾ

੩) ਅਪਨਾ ਬਿਵਹਾਰ ਅਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਸਮਝਕੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਦੀਵਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਛਪਵਾਯਾ। ਦੂਜਾ ਛਾਪਾ ਸਯਾਲਕੋਟ ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਤੀਜਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਰਯਾਸਤ ਜੀਂਦ ਨੈ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਛਪਵਾਯਾ। ਚੌਥਾ ਛਾਪਾ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਨੈ ਛਪਵਾਯਾ। ਪੰਜਵਾਂ ਛਾਪਾ ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੇ ਟਾਇਪ ਅੱਖਰਾਂ ਮੈ ਮਝਲੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਵਿਦਯਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਪ੍ਰੇਸ ਮੈ ਅਰ ਛੇਵਾਂ ਸਭ ਥੋ: ਛੋਟੇ ਟਾਇਪ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਇੰਗਲੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੈਸ ਮੈ ਛਪਿਆ

੪) ਏਹ ਸਚ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣੇ ਨਾਲੋਂ ਬੀ ਸੋਧਣੇ ਵਿਚ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਲਿਖਾਰੀ

ਨਾਲੋਂ ਸੋਧਕ ਵਧੀਕ ਬੁੱਧਿਮਾਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰ ਸੁਧਾਈ ਲੋਕ ਘੱਟ ਕਰਾਉਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ......

(੧੦)

ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਰਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ। (੫) ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਏ ਨੇ ਇਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਪਰ ਬੜਾ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਦਸਮ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਨਾਮੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਅਰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜੋ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਛਾਪੇ ਵਿਚ ਨਿਰੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗਮਾਂ ਇਸਦੇ ਸੋਧਕ ਨੈ ਕਈ ਇਕ ਪਾਠ ਮਨਘੜਤ ਬਣਾਕੇ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। (੬) ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮਨਮਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਰ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖੇ ਇਸ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰ ਬੰਸ ਅਵਤੰਸ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤ ਤਖਤ ਪਟਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਯਾਨੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਗਯਾਨੀਓਂ ਅਰ ਪੰਡਤਾਂ ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਬੁਧਿਮਾਨਾਂ ਨੈ ਸਾਰਟੀਫਿਕਟ ਦਿਤੇ ਜੋ ਇਹ ਭੁਲਾਂ ਠੀਕ ਹਨ, ਅਰ ਐਸੇ ਮਨਘੜਤ ਪਦ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨ ਚਾਹੀਏ। (੭) ਅਰ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈ ਓਹ ਸਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਗਲਤੀ ਨਾਮਾ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੈ ਪੇਸ ਕੀਤਾ, ਸੋ ਮੈਂਬਰਾਨ ਕਾਰਕੁਨ ਕਮੇਟੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੈ ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖਸੀ (੮) ਅਰ ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਸਿਕੱਤਰ ਭਾਈ ਆਗਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਲ ਖਰਚ ਆਪਣੇ ਜਿੰਮੇ ਲਿਆ, ਸੋ ਕਈ ਚਿਰ ਥੋਂ (ਲੈਕਚਰ) ਵਖਯਾਨ ਅਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪੁਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਅਸੁੱਧ ਛਪਦੇ ਹਨ ਅਰ ਸਭ ਤੇ ਵਧੀਕ ਇਹ ਅਨਰਥ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਜੋ ਕਵੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਨਘੜਤ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਾਪਾ ਟੈਪ ਛਪਵਾਕੇ ਵੰਡਿਆ ਅਰ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਮੈਂ ਭੇਜਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਸੁਧਾਈ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀ ਬਿਦਯਾ ਵਾ ਧਨਤਨ ਕਰਕੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਟਹਲ ਕਰੇ। (੯) ਅਰ ਸਰਦਾਰਾ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬਰਾਹ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰੈ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸੇ, ਤਿਨਾਂ ਪਾਸ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਿਆਂ ਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਅਸਵਾਰੇ ਦੇਣ। (੧੦) ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੈ ਸਭ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਸ੍ਰਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਭ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰੇ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ

(੧੧)

ਇਕਤ੍ਰ ਸੇ। (੧੧) ਅਰ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜੋ ਮਨਜੂਰ ਸੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਐਸਾ ਉੱਤਮ ਕਾਜ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗੈ ਦੀ ਹੂੰਦੀ **ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ** ਜੀ ਦੇ ਹਜੂਰ ਹੋਵੇ ਇਹ ਖਬਰ ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ ਵਿਖੇ ਅਰ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਖੇ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਅਰ ਪਤ੍ਰਕਾ ਲਿਖ ਭੇਜਕੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਰ ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਾਰਾ ਫਿਰ ਫਿਰਕੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ੩੨ ਅਸਵਾਰੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤੇ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ (੧੩) ਅਰ ੮ ਤਾਰੀਖ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਸਾਵਣ ੧੯੫੨ ਨੂੰ ਭਾਈ ਆਗਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਤੇ, ਅਗੇ ਬਾਜੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਪਿਛੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸਬਦ ਪੜਦੀਆਂ ਇਹਦੇ ਪਿਛੇ ਚੌਰ ਛਤ੍ਰ ਝੁਲਉਦੇ ਫੁਲ ਬਰਖਾਉਦੇ ਛੇਆਂ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚ ੩੨ ਸ੍ਰਾਰੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੰਖ ਨਰਸਿੰਗੇ ਮੰਗਲ ਧੁਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਮੰਜਲ ਪਰ ਕਿ ਜਿਥੇ

ਮੰਦਰ ਦਾ ਸਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਫਰਸ ਗਲੀਚੇ ਬਿਛੇ ਹੋਏ ਸੇ, ਬੱਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੋਏ। (੧੪) ਅਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਵਡੇ ਰਾਗੀਆਂ ਕੀਤਾ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀਤੀ ਅਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਹੋਯਾ ॥

੩੨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਬਰਨਨ ਜਿਨਾਂ ਉਤੋਂ ਸੋਧਾਈ ਕੀਤੀ

੧) ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਿਸਦੇ ਆਦ ਮੈਂ ਦੋ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ ੧ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਅਰ ੧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਅਰ ਕਈ ਪਤ੍ਰੇ ਅੰਕਪਲੀ ਦੇ ਅਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਪਤ੍ਰੇ ਉਤੇ ਅੰਕਪਲੀ ਦੇ ਅਖਰਾਂ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਹਸਤ ਕਮਲ ਤੇ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਸਭਤੇ ਵਖਰਾ ਅਰ ਵਿਚ ਦਸ ਪਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਂ ਬੀਸ ਨਵੀਨ ਫੇਰ ੪ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ੧੦ ਨਵੀਨ ਅਰ ਕਿਸੇ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਤ੍ਰੇ ਪਰ ਲੇਖਕ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵਡਾ) (ਲੇਖਕ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੰਘ ਛੋਟਾ ਐਸਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕਦਾਚਿਤ ਏਹ ਨਿਸਚੈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਧਾਈ ਦਾ ਕੁਛ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰਨਾ

(੧੨)

ਪੈਂਦਾ, ਇਸੇ ਨਾਲ ਸੁੱਧ ਕਰਲੈਂਦੇ ਪਰ ਨਵੀਨ ਪਤ੍ਰੇ ਬੀ ਬਹੁਤ ਅਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਖੇ ਬੀ ਅਗ੍ਰੋਕਤ ਭੇਦ ਦੇਖਕੇ ਬੁੱਧੀ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਸੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੇ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਮੰਨੀਏ ਅਰ ਕਸਰਤਰਾਇ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਲੌਕਕ ਠਹਿਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਾਕਿ ਅਰੰਭ ਮੈਂ ॥

੧ਓ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜਾਪੁ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਕੇਵਲ ਇਕ

ਇਸ ਮੈ ਹੀ ਹੈ ਅਰ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਾਪ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਛਪੈ ਛੰਦ ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਸਭਨਾਂ ਮੈਂ ਅਰ ਇਹੋ ਸਭ ਦੇ ਕੰਠ ਹੈ ॥

ਜਾਪਜੀ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਆਦਿਕ ਬਾਣੀਆਂ ਜੋ ਹਜਾਰਾਂ ਸਿਘਾਂ ਦੇ ਕੰਠ ਅਰ ਹਜਾਰਾਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਅਰ ਛਾਪਾ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਥੋਂ ਵਿਲੱਖਨ ਹਨ, ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਹੀ ਨਵੀਨ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਕੰਠ ਅਰ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਪੜਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਬੀ ਹਰੇਕ ਤੁਕ ਨਵੀਨ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਦੇ ਆਦ ਕਈ ਚੌਪਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਅਖਰ ਦੋ ਵਧੀਕ ਹਨ, ਕਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਘਟ ਬੀ ਹਨ ਚਰਿਤਰਾਂ ਅਰ ਹਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਕਾਂ ਅਤ ਬੈਤਾਂ ਬੀ ਘਟ ਹਨ, ਇਹ ਸਭ ਵੇਰਵਾ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਫੈਰਿਸਤ ਵਿਚੋ ਅਗੇ ਦੇਖੋ ਇਸਦੇ ਪਤ੍ਰੇ ੪੦੩ ਹਨ ਤਾਂ ਬੀ ਇਸਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੰਦ ਮੰਨਕੇ ਇਸਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਗਿਣੀਆਂ। ਇਸਦੀ ਟਹਿਲ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਮਹਿਕਮੈ ਨਹਿਰ ਸਰਦਾਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਤਹਸੀ ਸੀਲ ਦਾਰ ਅਰ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਮਾਧ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਦੇ ਹਨ ॥

੨) ਦੂਜੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ੀ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਵਿਖੇ ਨਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲਿਖਤ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਪਰਾਚੀਨ ਹੈ। ਪਤ੍ਰੇ ਕਾਗਜ ਕਸਮੀਰੀ ਸੁੱਧ ਭੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਪਰ ੧੨੭੫ ਸੇ ੧੨੯੭ ਤਕ ਅੰਕ ਸਸਤਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ੪੨੬ ਅੰਕ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਇਕ ਘੱਟ ਹੈ ਅਰ ਇਸ ਪੁਰ ਸੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਦੇ

(੧੩)

ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਹਨ ਕਿੰਉਕਿ ਏਹ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ ਦਰਬਾਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ ॥

੩) ਤੀਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਗਜ ਸਯਾਲਕੋਟੀ ਹੜਤਾਲ ਲਾਕੇ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਪਰ ਕਿਸੇਅਨਜਾਣ ਨੈ ਅਖਰ ਮੋਟੇ ਟੇਢੇ ਲਿਖਕੇ ਭੁਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਬੀ ਕਈ ਥਾਂ ਸੋਧ ਹੈ ਜਿਹਾਕੁ ਕਈ ਤੁਕਾਂ ਅਰ ਅੱਖਰ ੬੪ ਅਰ ੬੫ ਵਾਂ ਚਰਿਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੱਤਰੇ ੫੯੫ ਹਨ ॥

੪) ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖਤ ਅਰ ਕਾਗਜ ਸਧਾਰਨ, ਸੁਧ ਬੀ ਅਛੇ ਅਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇ ਦੇ ਹਨ ਪਤਰੇ ੬੭੯ ॥

੫) ਪੰਜਵੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰਦਵਾਰੈ ਰਾਮਸਰ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਸਮੈਦੀ ਸੁੱਧ ਚੰਗੇ ਪਤਰੇ ੬੬੧ ॥

੬) ਛੇਵੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲਬੁੰਗੇ ਦੇ ਵਡੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤਰ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਨਿਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪੱਤਰੇ ੭੧੦ ॥

੭) ਸੱਤਵੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਉਕਤ ਗਯਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਵਿਸਨ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ

੮) ਅੱਠਵੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਤਰੇ ਪੈਵੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੁਰਾਤਨੀਲਿਖਤ ਅਰ ਸੁਧ, ਸੰਮਤ ੧੮੪੮ ਬਿਕ੍ਰਿਮੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਾਬਲ ਦੇ ਕਿਲੇ ਬਾਲਾਸਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੈ ਲਿਖੇ ਫੇਰ ਕਈ ਚਿਰ ਪਿਸੌਰ ਰਹਿਕੇ ਸੰਮਤ ੧੯੨੦ ਥੋਂ ਨਾਮੀ ਗਯਾਨੀ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰੀਏ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਅਰ ਹੁਣ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ ਪੱਤਰੇ ੫੭੭ ਹਨ ॥

੯) ਨਾਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਲਵਾਈ ਸਿਦਕੀ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਸਿਖ ਦੇ ਹਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਪੁਤਰ ਅਰ ਜਵਾਨ ਪੋਤਰਾ ਹੁਕਮ ਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਬੀ ਵਡੀ ਪਰਕਰਮਾਂ ਅਰ ਚੌਕੀ ਸਾ

(੧੪)

ਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਨ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨ ਪਾਯਾ ਇਨਾਂ ਪੋਤਰੇ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ੭੦ ਵਰੇ ਤੋ ਉਪਰ ਅਵਸਥਾ, ਲਿਖਤ ਸੁੰਦਰ ਪੱਤਰੇ ੬੪੨ ਹਨ ॥

੧੦) ਦਸਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਯਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਵਡੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ, ਪੱਤਰੇ ੯੩੩ ਹਨ ॥

੧੧) ਯਾਰਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗਰੰਥੀ ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੈ ਦੇ ਪੁਰਾਤਮੀ ਹਨ, ਅਰ ਗਰੰਥੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ ਇਨਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਬੀ ਗਰੰਥੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹਨ॥ ਪਤਰੇ ੭੬੦ ਹਨ ॥

੧੨) ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿਸ਼ੌਰੀਆਂ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲ਼ਾ ਦੇ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਗਜ ਸਤਰਾਂ ਸੁੰਦਰ ਪਤਰੇ ੯੦੪ ਅਰ ਬੜਾ ਅਕਾਰ ਹੈ ਇਨਾਂ ਦਾ ਟਹਿਲੀਆਂ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤਰ ਖਾਲਸਾ

ਸਤਿਸੰਗਤ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਤਸਰ ਜੀ ਹੈ ॥

੧੩) ਤੇਰਵੇਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਬ ਜੀ ਬੁੰਗੇ ਨੂਰ ਮਹਲੀਆਂ ਦੇ ਹਨ , ਇਨਾਂ ਦੀ ਟਹਿਲ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁੰਗਈ ਜਿਨਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਤੀ ਹੈ। ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਹਨ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਅਰ ਪਤਰੇ ੬੬੧ ਹਨ।

੧੪) ਚੋਦਵੇਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹੰਤ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੈ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਛੋਟਾ ਅਕਾਰ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਪਤਰੇ ੮੫੦ ਹਨ ॥

੧੫) ਪੰਦ੍ਰਵੇਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਤਾ ਪੁਰਾਤਮੀ ਪਤਰੇ ੭੪੯ ਹਨ ॥

੧੬) ਸੋਲਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਬਰਾਂਚ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪਤਰੇ ੫੬੨ ਹਨ ॥

੧੭) ਸਤਾਰਵੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੜੇ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਗਜ ਸਤਰਾਂ ਸੁੰਦਰ ਪੱਤਰੇ ੭੦੧ ਬੁੰਗੇ ਸਰਦਾਰ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆਂ ਵਿਚ ਬਿਰਾ

(੧੫)

ਜਦੇ ਹਨ ਇਨਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁੰਗਈ ਹਨ ॥

੧੮) ਅਠਾਰਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪਤਰੇ ੭੩੧ ਅਰ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬੋਹੜ ਵਾਲੀ ਦੇ ਟਹਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

੧੯) ਉਨੀਸਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪਿਸ਼ੌਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਨੀ ੬੮੦ ਪੱਤਰੇ ਹਨ ॥

੨੦) ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਿੜਾਣੀਆਂ ਦੇ ਬੁੰਗਈ ਭਾਈ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਡੀਟਰ ਅਖਬਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗਜ਼ਟ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਮਿਲੇ ਸੋ ਲਿਖਤ ਕਾਸ਼ਮੀਰੀ ਸਤਰਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸੁਨਹਰੀ ਅਰ ਆਦ ਦੇ ਪਤਰੇ ਬੀ ਸੁਨਹਰੀ ਅਰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਬੀ ਹਨ ਪਤਰੇ ੭੨੮ ਇਨਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁਨਸੀ ਦਫਤਰ ਮਯੂਨਸਪਿਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੜੇ ਗੁਣੀ ਪਿੰਗਲ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਅਰ ਸਹਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪਠਤ ਕਵੀ ਹਨ, ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਮਾਨੋ ਇਨਾਂ ਦੇ ਰਸਨਾਗਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਾਂ ਦੋ ਹਜਾਰ ਵੇਰ ਪਾਠ ਨਾਟਕ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

੨੧) ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਮੀ ਅਰ ਬਿਰਧ ਹਨ, ਪਤਰੇ ੬੦੭ ਇਨਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਸੂਬੇਦਾਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਹਨ ॥

੨੨) ਏਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਠਾਕੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੱਤਰੇ ੫੫੫, ਲਿਖਤ ਪੰਤਰੇਸਯਾਹੀ ਸਭ ਕੁਛ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ॥

੨੩) ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਬੁੰਗੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਟਹਿਲ ਭਾਈ ਮਣਸਾ ਸਿੰਘ ਚਰਾਗੀਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ੬੬੭ ਪਤਰੇ ਅਰ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਹਨ ॥

੨੪) ਏਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਹੰਤ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗੇ ਵਿਖੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ੭੮੭ ਪੱਤਰੇ ਅਰ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਸੁੱਧ ਬੀ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਮਹੰਤ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਉਤੋਂ ਕਇਯਾਂ ਪਰੇਮੀ

(੧੬)

ਆਂ ਨੈ ਸੰਥਾ ਪੜੀ ਹੈ ॥

੨੫) ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬੀ ਪੁਰਾਤਮੀ ਹਨ ਅਰ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗੇ ਵਿਖੇ ਹੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ॥

੨੬) ਏਹ ਅਸਵਾਰਾ ਭਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੀਏ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਵੀਨ ਲਿਖਤ ਪੱਤਰੇ ਸਤਰਾਂ ਸਭ ਅੱਛੇ ਸੁੰਦਰ ਹਨ ॥

੨੭) ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੀ ਮਹੰਤ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੰਤ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲ ਮੈ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਅਰ ਬਹੁਤ ਪਰਾਚੀਨ ਹਨ ॥

੨੮)ਦੀਵਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਫਤਾਬ ਪੰਜਾਬ ਨਾਮੇ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ ਦੇ ਛਪੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦਰਸਨੀ ਡਿਉਢੀ ਗੁਰੂਕਾ ਬਜਾਰ ਮੈ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ ਅਕਾਰ ਪੂਰਾ ਸਫੇ ੧੨੧੪ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਛੇ ਸੁਧ ਹਨ,

੨੯) ਛਾਪਾ ਸਯਾਲਕੋਟ ਕਾ ਅਕਾਰ ਛੋਟਾ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਰਗਾ ਸੋਧ ਬਹੁਤ ਹੈ ਮਹੰਤ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ।

੩੦) ਛਾਪਾ ਜੀਦ ਅਕਾਰ ਪੂਰਾ ਅੱਖਰ ਸੁੰਦਰ ਮੋਟੇ ਅਰ ਸੋਧਾਈ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੈ ੧੧ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਕੇ ੧੧ ਸੋਧਕਾਂ ਤੇ ਸੁੱਧ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਸੋ ਹੋਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁੱਧ ਹੈ ਏਹ ਪਰੈਜ਼ੀ ਡੰਟ ਸਾਹਿਬ ਕੌਂਸਲ ਰਿਆਸਤ ਜੀਂਦ ਤੇ ਆਏ ਸੇ ਸਫੇ ੨੦੯੮ ਹਨ ਅਰ ਅਸਫੋਟਕ ਕਵਿਤ ਇਸ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ ॥

੩੧) ਛਾਪਾ ਅਮਰਿਤ ਸਰ ਜੀਕਾ ਕਾਗਜ ਅਰ ਅਖਰ ਮੋਟੇ ਸੁੰਦਰ ਅਕਾਰ ਪੂਰਾ ਸਫੇ ੧੪੭੮ ਸੋਧ ਬਹੁਤ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਛਾਪਾ ਹੈ । ਪੰਡਤ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਸਦੇ ਸੋਧਕ ਨੈ ਕਈ ਤੁਕਾਂ ਮਨਘੜਤ ਲਾਕੇ ਸੁਧ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਏਹ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਟਾਹਲੀ ਸਹਿਬ ਅਰ ਸੰਤ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਰ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਐਮ ਬੀ ਸਕੂਲ ਇਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਆਏ ਸੇ ॥

੩੨) ਛਾਪਾ ਟਾਇਪ ਅਕਾਰ ਮਝਲਾ ਸਫੇ ੧੪੧੨ ਅਖਰ ਸੁੰਦਰ ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦਾ ਟੈਪ ਸੁਧਾਈ ਸਾਧਾਰਨ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ

(੧੬ੳ)

ਮਜੀਠਾ ਸੇ ਆਏ ਸੇ।

ਏਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਅਰ ਧੂਪਦੀਪ ਪੁਸ਼ਪਮਾਲਾ ਆਦਿ ਪੂਜਨ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਛਾਪਾ ਜੀਂਦ ਪਰ ਕਰਦੇ ਅਰ ਸਭ ਸੋਧਕ ਦੇਖਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੇ। ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਨਾ ਮਿਲੇ ਬਾਂਹ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੇ ਅਰ ਉਹ ਪਾਠ ਇਕ ਪਤ੍ਰੇ ਪਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ॥

ਸੋਧਕ ਕੇਹੋ ਜੇਹੇ ਅਰ ਕੌਣ ਕੌਣ ਰੱਖੇ ਗਏ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਮੁਖ ਗਿਯਾਨੀ ਵਿਦ੍ਵਾਨਾ ਦੇ ਡੇਰੇ ਅਰ ਘਰਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕਿ ਆਪ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਅਰ ਪੰਥ ਦਾ ਉਪਕਾਰ, ਅਰ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਾ ਉਧਾਰ, ਅਰ ਮੁੱਖ ਧਰਮ (ਫ਼ਰਾਇਜ਼) ਜਾਣਕੇ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੈ ਦਰਸਨ ਆਣ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਛ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਅੰਸ ਸੀ ਸੋ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ ॥

੧) ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਪਾਠ ਸਪਸਟ ਅਰ ਸੁੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਠਕ ਅਸ਼ੁੱਧ ਪੜੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਕੰਠਾਗ੍ਰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫਾਰਸੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਵਯਾਕਰਨ ਕੋਸ ਕਵਿਤਾ

ਆਦਿ ਸੇ ਗਯਾਤਗੋਯਹਨ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਹੈ ਇਹ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਜਰੀ ਇਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ।

੨) ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਗਵਰਨਮੰਟ ਸਕੂਲ ਮੈ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਹਨ, ਅਰ ਰਹਿਤ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ਮੈ ਪੂਰੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀਨਾਮੇ ਦੀ ਟੀਕਾ ਇਨਾਂ ਦੀ ਛਾਪੀ ਹੋਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਹਾਜਰੀ ਇਨਾਂ ਦੀ ਬੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ॥

੩) ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ ਦਫਤਰ ਮਯੂਨਸਪਿਲ ਕਮੈਟੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਸਮੁਖ ਅਰ ਸਰਲ ਸੁਭਾਵ ਫਾਰਸੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪਿੰਗਲ ਕਾਵਯ ਵਿਦਯਾ ਵਿਚ ਕਵੀ ਅਰ ਰਾਗ ਵਿਦਯਾ ਵਿਚ ਬੀ ਨਿਪੁਣ ਹਨ,

(੧੬ਅ)

ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕੰਠਾਗ੍ਰ ਹੈ, ਅਰ ਹਾਜਰੀ ਇਨਾਂ ਨੈ ਅੰਤ ਤਕ ਪੂਰੀ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

੪) ਭਾਈ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਰ ਸੰਗਤ ਲੱਕੜ ਮੰਡੀ ਦੇ ਸਿਕਤਰ ਇਨਾਂ ਨੈ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੁਟਕਾ ਛਪਵਾਯਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਨਮ ਵਿਆਹ ਆਦ ਸਭ ਸਮੈ ਸਮੈ ਦੇ ਸਬਦ ਵਖੋ ਵਖ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਹਾਜਰੀ ਵਿਚ ਇਨਾਂ ਦੀ ਬੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ।

੫) ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਂਬਰ ਖਾਲਸਾ ਸੱਤ ਸੰਗਤ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਕਿਰਤੀ ਸਿਖ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੁਭਾਵ ਚੌਂਕੀ ਚੜਦੇ ਛਬੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਦ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਨਾਂ ਨੈਂ ਅੰਤ ਤਕ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

੬) ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗਯਾਨੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਐਮ ਬੀ ਸਕੂਲ ਮੈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਅਰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਰੀਲੇ ਪਾਠਕ ਹਨ, ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਬੀਮਾਰ ਰਹੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਜਰੀ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੈ ॥

੭) ਭਾਈ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਟੈਨਸ ਤੱਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫਾਰਸੀ ਪਠਤ ਅਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਯਾਨੀ ਤਕ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰਟੀਫਿਕਟ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਯਾਨੀ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤ੍ਰੇ ਹਨ, ਹਾਜਰੀ ਲਗ ਭਗ ਅੱਧ ਦੇ ਹੈ ॥

੮) ਜੈਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਐਮ, ਬੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਸਕੂਲ ਮੈਂ ਉਸਤਾਦ ਅਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਰ ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਹਨ, ਹਾਜਰੀ ਸੇਵਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਨਾਂ ਨੈਂ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

੯) ਗੁਰਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝਰਾਂਵਾਲੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਨੈ ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ॥

(੧੬ੲ)

੧੦) ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮ ਸਿਘ ਜੀ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਤਸੰਗਤ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਬੀ ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ॥

੧੧) ਨਰੈਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਸਭਾ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਸਤਸੰਗਤ ਸਭਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਟ੍ਰੈਨਸ ਪਾਸ ਅਰ ਸਿਕੱਤਰ ਖਾਲਸਾ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਸ੍ਰਭਾ ਦੇ, ਭਗਵਾਨ ਸਿਘ ਜੀ ਸਿਕਤਰ ਸੰਗਤ ਚੌਰਸਤੀ ਅਟਾਰੀ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਸਭਾ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਰਕ ਕਿਲਾ ਗੋਬਿੰਦਗਢ, ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕੱਤਰ ਸੰਗਤ ਕਟੜਾ ਕਨੱਯਾਂ, ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕੱਤਰ ਸੰਗਤ ਚੌਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਮ ਸਿਘ ਜੀ ਅਤਾਰ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਲਵਾਈ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੂਹਵਾਲੇ, ਘਨਯਾ ਸਿੰਘ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਤਯਾਦਿ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸੁਧਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਅੰਤ ਤਕ ਸਹਾਇਕ ਰਹੇ ॥

ਜਿਨਾਂ ਸੋਧਕਾ ਦੀ ਤਿਲ ਫੁਲ ਮਾਤ੍ਰ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਊਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ

੧) ਭਾਈ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਲੋਹਗੜ ਸਾਹਿਬ। ਪਿੰਗਲ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਅਰ ਕਾਵਯਵੇਤਾ ਕਵੀ ਅਰ ਬੜੇ ਗੁਣੀ ਅਰ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ ਇਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਬ੍ਰਿਧ ਪਰੰਤੂ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਇਨਾਂ ਨੈਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਛੰਦਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਬੀ ਪਿੰਗਲ ਅਨੁਸਾਰ ਰਚੇ ਹਨ ॥

੨) ਭਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਠਕ ਅਰ ਲਿਖਾਰੀ ਅਰ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਅਰ ਵੰਡ ਖਾਣਵਾਲੇ ਸੰਤਸੇਵੀ ਉਦਾਰ ਚਿੱਤ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਨੈ ਬੀ ਸੇਵਾ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਅੰਤ ਤਕ ਨਿਬਾਹੀ ॥

੩) ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿਹੰਗਮ ਪੋਠੋਹਾਰੀਏ ਸਿੱਖ ਚੌਕੀਚੜਨ ਵਾਲੇ

(੧੬ਸ)

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਏਹ ਬੀ ਸੋਧਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

੪) ਭਾਈ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਸਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਰ ਅਧਕਾਰੀ ਅਰ ਦਰਸਨੀਕ ਹਨ, ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਨਾਂ ਨੈਂ ਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸੋਧਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ ॥

੫) ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ ਬੜਾਇਚ ਦੇ ਰੰਥੀ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਨੈ ਬੀ ਕੁਛ ਦਿਨ ਸੋਧਾਈ ਕੀਤੀ।

੬) ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਿਲੇ ਕੁਜਰਾਂਵਾਲੇਦੇ ਇਨਾਂ ਨੈ ਸੇਵਾ ਅੰਤ ਤਕ ਨਿਬਾਹੀ ॥

੭) ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਵਲੀਵਾਲੇ ਸਾਤਕੀ ਸੁਭਾਵ ਮਹਾਤਮਾ ਸੰਤ ਭਾਈ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ ਅਰ ਪਾਠਕ ਹਨ, ਸੋਧਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

੮) ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਠਕ ਅਰ ਧਰਮਸਾਲੀਏ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੱਲੇ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਬੀ ਸੋਧਾਈ ਵਿਖੇ ਸੋਧਕ ਰਹੇ ॥

੯) ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਲੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਵਾਸੀ ਸਾਹੀਵਾਲ ਦੇ, ਭਾਈ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਤਖਤ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਰਮਸਾਲੀਏ ਅੰਤ ਤਕ ਸੋਧਕ ਬਣੇ ਰਹੇ ॥

੧੦) ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਸਿੰਧੀ ਦੋਨੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਰ ਬਾਣੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਅਰ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਆਦ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਬੇਨਾਗਾ ਸੋਧਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

੧੧) ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਧੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮੂਰਤ ਮਘਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਸੋਧਾਈ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੇ ॥

੧੨) ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤ ਜਿਲੈ ਸਾਹਿਪੁਰਵਾਸੀ ਫਿਰੂਕੇ ਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ ਅਰ ਪਾਠਕ ਹਨ ਅਰ ਸਾਂਤਕੀ ਸੰਤੋਖੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੰਮ ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਤਕ ਸੋਧਕ ਰਹੇ ॥

੧੩) ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਗਵਰਮਿੰਟ ਅਪਰ ਪਰਾਇਮ

(੧੬ਹ)

ਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਛੋਟੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ (ਗਲਤੀ) ਭੁਲ ਫੜਦੇ ਸੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸਭ ਸੋਧਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸੇ ਇਹਬੀ ਅੰਤ ਤਕ ਸੇਵਾ ਸੋਧ ਦੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

੧੪) ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਕੇ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੋਧਾਈ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾਈ ਤਕ ਇਨਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦਿਖਾਈ।

੧੫) ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਵਿਦਯਾਪਠਤ ਨਹੀ ਹਨ, ਤਾਂਬੀ ਇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਤਤਕ ਨਿਭਿਆ ॥

੧੬) ਬਧਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਰੇ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਰਾਗੀ ਹਨ

ਇਨਾਂ ਨੈਂ ਬੀ ਸੋਧਾਈ ਅੰਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ॥

੧੭) ਮਿਹਰਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਾਰਪੁਰੀਏ ਬਿਹੰਗਮ ਪਾਠਕ ਅਰ ਹਜੂਰ ਅਬਲਚਨਗਰ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਏਹ ਬੀ ਸੋਧ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਤਕ ਹਾਜਰ ਰਹੇ ॥

੧੮) ਸੰਤ ਲਛਮਨਦਾਸ ਜੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਗਲ ਵਾਲੇ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਹੋ ਸਕਿਆ ਏਹ ਬੀ ਸੋਧਕ ਬਣੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

੧੯) ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰਹੁਰਾਸੀਏ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੀ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਖੇ ਬੇਨਾਗਾ ਹਾਜਰ ਰਹੇ ॥

੨੦) ਬਿਹੰਗਮ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਲਤਾਨ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਧਰਮਸਾਲੀਏ ਹਨ ਇਹ ਬੀ ਨਿਤ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

੨੧) ਰਾਮਲੋਕ ਜੀ ਸੰਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬਾਣੀਏ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਹਨ ਏਹ ਬੀ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਇਨਾਂ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਜੈਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਿਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਕੇ ਮਹੰਤ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਰ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ

(੧੬ਕ)

ਜੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੋਧਦੇ ਬੀ ਰਹੇ । ਹਰਤਾਲ ਕਲਮ ਦਵਾਤ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ॥

ਮਿਤੀ ਸਾਵਣ ਦਿਣੇ ੮ ਸੰਮਤ ੨੯੫੨ ਸੇ ਅਰੰਭ ਕਰਕੇ ਨਿੱਤ ਬੇਨਾਗਾ ੫ ਫਗਣ ਤਕ ੬ ਯਾ ੪ ਘੰਟੇ ਸੋਧਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ॥

੫ ਧਯਾਇ

੧) ਮਿਤੀ ੬ ਫਗਣ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਕਨਸਰਵੇਟਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਧੂਪੀਆਂ ਵਿਚੋ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖ ਅਰ ਪੰਥ ਦੇ ਸੁਭਇੱਛਕ ਧਰਮਾਤਮਾ ਉਪਕਾਰੀ ਸਰੀਰ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਸੇ ਦਰਸਨੀ ਦਰਵਾਜਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਭਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਕੇ ਸਣੇ ਸਰਦਾਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਬਰਾਹ ਅਰ ਮੁਖੀ ਮੁਖੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ ਅਰ ਸਾਰੇ ਸੋਧਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਇਹ ਮੂਰਤ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬਣੀ ਹੈ । ਜੋ ੧॥) ਕੋ ਸੋਦਾਗਰ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਹਾਲਬਜਾਰ ਸੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

੨) ੪ ਫਗਣ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੜਾ ਅਕਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਦਾਰ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਰਦਾਰ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ਅਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਬੜੇ ਅਦਬ ਸੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਦਾ ਅਖੰਡੀ ਪਾਠ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ੧੬ ਪਹਿਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਯਾ ਅਰ ੧੫ ਪਹਿਰ ਝੜੀ ਬੀ ਅਖੰਡ ਫੂਲ ਬਰਸਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ॥ ੬ ਫਗਣ ਸੰਮਤ ੧੯੫੨ ਐਤਵਾਰ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਅਕਾਸ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਆਪਣੇ ਸਮੈ ਪਰ ਦਿਨਪਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੈ ਪ੍ਰਕਾਸਮਈ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨੇ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ । ਗਲੀਚੇ ਅਰ ਦਰੀਆਂ ਉਪਰ ਸਫੈਦ ਚਾਦਰਾਂ ਦਾ ਫਰਸ ਦੂਰ ਤਕ ਵਿਛਾਯਾ ਗਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਬੜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ (ਵਡੇ ਅਕਾਰਵਾਲਾ) ਬਿਰਾਜਮਾਨ, ਸੋਲਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਸਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸੱਜੇ ਅਰ ੧੬ ਦਾ ਖੱਬੇ ਉਪਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲ ਜਗ ਮਗਾਉਂਦੇ ਅਰ ਫੂਲਾਂ ਦਿਯਾਂ ਮਾਲਾ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸਣੇ ਅਨੂਪ ਛਬ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ॥

(੧੭)

ਇਕ ਇਕ ਸੋਧਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਾ ਅਰ ਇਕ ਇਕ ਟਹਿਲ ਵਾਲਾ ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਡੰਡੀ ਵਾਲੇ ਚੌਰ ਝਲਾਉਂਦਾ ਖੜਾ ਸੀ (੫) ਅਗੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਡੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਇਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਸਤਸੰਗਤ ਸਭਾਈ ਰਤਨ ਮੰਡਲੀ ਫੇਰ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ ਸੰਗਤ ਲਕੜ ਮੰਡੀ ਦੀ ਫੇਰ ਖਾਲਸਾ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ ਸੰਗਤ ਚਾਵਲ ਮੰਡੀ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸੇ ।

੬) ਸਰਦਾਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ ਚਾਹਲ ਸਰਬਰਾਹ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਰਈਸ ਮਜੀਠਾ ਆਦੀ ਸਰਦਾਰ ਅਰ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਜੀ ਅਰ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਜੀ ਆਦ ਸਭ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸ੍ਰੀ

੭) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ੨ ਗਯਾਨੀ ਅਰ ਸਾਹੂਕਾਰ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਪਾਰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸੀ । ਚਾਰੇ ਲਹਮੋਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਥਾਲ ਅਰ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਆ ਰਹੀਆ ਸਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਥਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਕਤਾਂ ਚਿਟੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਸਣੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਹੀਆ ਸਨ । ਸੰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਅਰ ਨਰਸਿੰਗੇ ਅਰ ਅੰਗਰੇਜੀ ਬਾਜੇ ਸਹਨਾਈਆਂ ਮੰਗਲਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ । ਭੋਗ ਵੇਲੇ ਸਭਨਾਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੇ ਜਾਪਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਰ ਚੌਪਈ (ਹਮਰੀ ਕਰਹੁ ਹਾਥ ਦੇ ਰਛਾਂ) ਦਾ ਪਾਠ ਮਿਲਕੇ ਹੋਯਾ ਸਰਦਾਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਥੀਂ ਬਸੰਤੀ ਰੁਮਾਲ ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਥੀ ਤਿਲਕ ਅਰ ਪੁਸਪ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਅਰ ਬਸੰਤੀ ਰੁਮਾਲ ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਥੀ ਤਿਲਕ ਅਰ ਪੁਸਪ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਅਰ ਬਸੰਤੀ ਦੁਪਟੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਸੋਧਕਾਂ ਗਰੰਥੀਆ ਨੂ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਬਖਸੇ ਗਏ ॥ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਛਬ ਅਕਥਨੀਯ ਅਰ ਅਨੂਪ ਸੀ ॥ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ੨੧) ਭੇਟ ਦੇ ਕੇ ਭੁਲਚੁਕ ਬਖਸਾਉਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਈ ਜੋ ਅਸੀ ਸਭ ਸੋਧਕ ਭੁਲਣ ਜੋਗ ਅਨੇਕ ਔਗਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ੮ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਬੈਠਣ ਵਿਚ ਬਿਅਦਬੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਸਤਗੁਰੂ ਬਖਸਣ, ਸੋ ਅਰਦਾਸ ਪਰਵਾਨ ਹੋਈ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤਾਯਾਗਿਆ ਅਰ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚ ਪਧਰਾਇਕੇ ਗ੍ਰੰਥ

(੧੮)

ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਕੇ ਜਿਨਾਂ ਜਿਨਾਂ ਧਰਮਸਾਲ ਬੁੰਗਿਆਂ ਤੇ ਆਏ ਸੇ ਪੁਹਚਾਏ ਗਏ ॥

ਉਪਰੰਦ ੭ ਫਗਣ ਸੰਮਤ ੫੨ ਸੇ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗੇ ਵਿਖੇ ਨਿੱਤ ੩ ਘੰਟੇ ਤਕ ਕਮੇਟੀ (ਸਭਾ) ਬੈਠਣ ਲਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਗੋਕ੍ਰਤ ਗਯਾਨੀ ਯਥਾ ਬੁੱਧਿ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਸੇ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੀ ਸਭਨਾ ਮੁਖੀ ਅਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਅਗੋਕ੍ਰਤ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ॥

ਏਹ ਗਯਾਨੀ ਨਿਤ ਹਾਜਰ ਰਹੇ : -

	ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਲੋਹਗੜ
	ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਭਾਈ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ	ਭਾਈ ਦਿਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ
ਭਾਈ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ ਜੀ	ਭਾਂਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਤ
ਭਾਈ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ	ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ
ਸੰਤ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਜੀ	ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ

ਭਾਈ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ
ਭਾਈ ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਤ
ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕਈ

ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੀ ਪੁਰਨਤਾਈ ਤਕ ਦਰਸਨ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਜੈਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰੇਮੀ ਨਿਤ ੩ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਵਾਧਾਨ ਰਹੇ ॥

ਵਡਾ ਬਾਬਾ ਸਿਰੋਮਣੀ ਅਰ ਛਾਪਾ ਜੀਂਦ ਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹਰ ਰੋਜ ਜਰੂਰ ਅਰ ਹੋਰ ਕਦੀ ਇਕ ਕਦੀ ਦੋ ਲੋੜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਰੋਜ ਅਰੰਭ ਸਮੈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਤੁਸੀ ਆਪ ਸਾਡੇ ਘਟਾਂ ਵਿਚ ਵਸਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਧ ਪਾਠ ਪ੍ਰਗਟ ਅਰ ਸਾਥੋਂ ਨਿਰਪਖਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਲਓ ਉਪਰੰਦ ਸੋਧਾਈ ਦੇ ਸਮੈ ਜਿਨਾਂ ਤੁਕਾਂ ਪਦਾ ਸਬਦਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਭਰਮ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਐਓਂ ਹੈ ਅਰ ੧੮ ਪਰ ਏਹ ਯਾ ੧੨ ਪਰ ਏਹ ੧੮ ਪਰ ਏਹ ਉਨਾਂ ਸਥਲਾਂ ਪਰ ਨੀਸ਼ਾਨ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸੇ ਸੋ ਨਿਕਾਲ ਕੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਰ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਅਰ ਭਾਵ ਅਰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਬਲਾ ਕ੍ਰਮ ਅਰ ਵਧੀਕ ਸੰਮਤੀ (ਗਾਲਬ

(੧੯)

ਰਾਇ) ਬੀਚਾਰਕੇ ਸੰਮਤੀ ਲਗਾਉਦੇ ਸੇ ਜੋ ਇਹ ਪਾਠ ਸੁਧ ਹੈ ਅਰ ਉਸਪਰ ਇਥ ਆੜੀ ਲਕੀਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾਨ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਸਤਰਾਂ ਏਹ ਕਾਰਜ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਹੋਯਾ ॥

ਭੋਗ ਦੇ ਦਿਨ ਕੜਾਹ ਪਰਸਾਦ ਕੇਸਰ ਪੁਸਪ ਧੁਪ ਦੀਪ ਆਨੰਦ ਜੀਦਾ ਪਾਠ ਅਰਦਾਸ ਹੋਈ ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ ਮਜੀਠਾ ਪਰੈਜਡੰਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਅਰ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿਕੱਤਰ ਅਰ ਭਾਈ ਈਸਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਮਹੰਤ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥੀ (ਗੁਰ ਪੂਜਾ ਬਿਧਿ ਸਹਿਤ ਕਰੰ ॥ ਪੁਨ : ਪੁਸਪ ਮਾਂਲਾਕੰਠ ਮੈ ਤਿਲਕ ਮਸਤਕ ਮੈ ਉਪਰ ਬਸੰਤੀ ਦੁਪਟੇ ਸਿਰੋਪਾਵ ਪਹਿਨਾਏ ਅਰ ਇਲਾਇਚੀਆਂ ਸਣੇ ਨਕਦੀ ਮਾਯਾ ਚਾਰੋਗ ਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀ ਗਿਆਨ ਮਲਵਈ ਬੁਗਾ ਨੈ ਆਪਣੀ ਮਾਯਾ ਨੰਬਰ ਪਹਿਲ਼ੇ ਅਰ ਦੂਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੀ ਦੀ ਹੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ॥

ਛੀਵਾਂ ਧਿਆਇ ਲੇਖਾ ਆਮਦਨੀ ਅਰ ਖਰਚਾਂ ਦਾ

ਆਮਦਨੀ

੨੨੫) ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਆਗਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤਰ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ।
੨੫) ਭਾਈ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਬਖਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹੂਕਾਰਾ ਵਾਸੀ ਹਵੇਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਜਿਲਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ (ਮਾਮੇ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤਰ) ਭਾਈ ਹਨ ॥
੨) ਬਾਬੂ ਮੁਰਾਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਸੀ ਬਹਾਵਲਪੁਰ।
੧) ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤਰ

(੨੦)

ਕੌਂਸਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ।
੧੦) ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਸਰਦਾਰ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ ਏ।
੫) ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਕਨਸਰ ਵੇਟਰ।
੫) ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜੀਠੀਏ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੰਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
੨॥) ਬੰਦਹ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ
੨) ਖਾਲਸਾ ਸਤਸ਼ੰਗਤ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
੧।) ਭਾਈ ਈਸ੍ਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ।
੧।) ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਲਵਾਈ
੧।) ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ।
੧) ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ ਮਹਿਕਮਾ ਪੈਦਾਇਸ।
੧) ਭਾਈ ਸਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਵ ਰਾਗੀ
੧) ਭਾਈ ਆਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਢ।
੧) ਵੀਰਭਾਨ ਭਗਤ ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ।
੧) ਮਹੰਤ ਧਰਮਦਾਸ ਜੀ ਕਛੀਦੇਸ ਸਹਰ ਰੰਦਾਵਾਦ ਦੇ।
੧।) ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੰਟ ਸੰਗਤ ਆਨੰਨ ਸਿਖੀ।
੨॥) ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੌਦਾਗਰ ਚਬ।
੧।) ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਰਗਰ ਸੁਲਤਾਨ ਪਿੰਡੀਏ।

(੨੧)

੧।) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ।
੨) ਬਾਬੂ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਕੀਲ ਸਿਕਤਰ ਖਾਲਸਾ ਦਿਵਾਨ।
੧।) ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਨਚਿੰਦੇ ਖਜਾਨਚੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ।
੨॥) ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਨਚਿੰਦੇ ਖਜਾਨਚੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ।
੧) ਬਾਬੂ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ।
੨) ਖਾਲਸਾ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ
।=) ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿ, ਖ, ਆ,
।=) ਮੁਲ ਸਿੰਘ ਠਾਕਰ ਜੀ ਜੜੀਏ
।=) ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿ ਖ ਆ
।=) ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ
।-) ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੜੀਏ
।-) ਮਹੰਤ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
।-) ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮੀ
।-) ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਧਕ
।-) ਜੈ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
।-) ਜੁਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਖਰਚ

੫॥) ਛਪਵਾਈ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਅਕਾਲ ਪ੍ਰੈਸ ਲਹੌਰ
੧।) ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਉਜਰਤ ਅਖਬਾਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰਕ
੨।) ਟਿਕਟ ਇਸਤਿਹਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੈ ਭੇਜੇ ।
੧) ਹਰਜਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ੯ ਖਰੀਦੀਆਂ ਅਰ ਫੇਰ ਬ੍ਰੇਚੀਆਂ
੫) ਪਾਲਕੀਆਂ ੫ ਅਰੰਭ ਦੀ ਸਵਾਰੀ
੨) ਤਾਰ ਭੇਜੀ ਸਰਬਰਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜੀ ਵਾਪਸੀ।
੧।) ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਰੰਭ ਸਮੈ।
੧) ਅਰਦਾਸ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
੧) ਰਾਗੀ ਵੱਡੇ।
੨।) ਪਰਚੂਨ ਹੜਤਾਲ ਸਿਪੀ ਆਂਵੂਲ ਧੂਪ ਨਰਸਿੰਗੇ ਵਾਲਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਜਾਦਾ ਸਨਾਨ ਟਿਕੜੀਆਂ ਆਦਿ।
੨) ਵਾਜਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ
੩।) ਤਸਵੀਰ ਉਤਰਵਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਰਦਾ ਸਅਰ ਫਰਾਸ।
੧੯।) ਖਰਚੇ ਸੇਵਾ ਸੋਧਕਾ ਨਸਾਵਣ ਸੰਮਤ ੧੯੫੨
੩੪।) ਖਰਚ ਭਾਦਰੋ।
੩੧।) ਖਰਚ ਅਸੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ॥
੨੪) ਖਰਚ ਮਹੀਨੇ ਕਤਕ
੨੬।॥) ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਮਘਰ ਮੇ।
੨੫।੩) ਖਰਚ ਮਹੀਨੇ ਪੋਹ ਵਿਚ
੨੬॥) ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਮਾਘ
੧੮) ਗਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬਾ ਦੀ ਭੇਟ ਰੋਕ ॥
੪-) ਦੁਪਟੇ ੬ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੇ ਸਰਮੋਤੀਏ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾ ਰੰਗ ਦੁਪਟਿਆਂ ਨੂੰ।
੮੩-)॥ ਭੋਗ ਦੇ ਉਤਸਵ ਮੇ ਖਰਚ ਹੋਏ ੬ ਫਗਣ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਏਹ ਹੈ
੧) ਅਰਦਾਸ ਤਖਤ ਸਾਹਬ
੧) ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ, ੫।) ਪਾਲਕੀਆਂ।
।॥) ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀਵਾਜਾ।
੧) ਰਾਗੀ। ੨) ਅਰਦਾਸ ਭੋਗ ਵੇਲੇ।
੧) ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਕਰਾਈ
॥=) ਸਾਫੇਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਰ। -)॥ ਦੁਧ
॥) ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚਪਰਾਸੀ।
੮।) ਰੁਮਾਲ ਹਥੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ।
੧੮।॥) ਰਸਦ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ
੨।) ਕੇਸਰ ਅਰ ਘਿਓ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਜੋਤ।
॥) ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਦੇ ਗਰੰਥੀ ਨੂੰ ਅਸਵਾਰੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੇਟ।
-) ਲੇਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਲਉਣ ਨੂ।
੨੦੧-) ਹੋਰ ਖਰਚ
।)॥ ਸਯਾਹੀ ਖਰਚ ਸੋਧਾਈ ਮੇਂ ੧੦ ਸਾਵਣ
੧੩) ਹੜਤਾਲ ਸਯਾਹੀ ੨੫ ਭਾਦਰੋ।
।-)। ਕਾਗਜ ਖਰਚ ਹੋਏ ਪਰਚੂਨੀ।
੧।) ਕੜ੍ਹਾ ਪਰਸਾਦ ਗੁਰਪੁਰਬ

ਬਿਨੈਪਤ੍ਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਜੋ ੧ ਹਾੜ ਸੰਮਤ ੧੯੫੨ ਸੇ ਸਾਵਣ ਸੰਮਤ ੧੯੫੩ ਤਕ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਅਰ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਆਦ ਸਥਾਨਾ ਮੈਂ ਹੋਈ, ਅਰ ਫੇਰ ੩੧ ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੰਮਤ ੧੯੫੪ ਤਕ ਰਪੋਟ ਛਪਕੇ ਤਯਾਰ ਹੋਈ, ਇਸ ਦੇ ਪਰੂਫਸੀਟ ਸੋਧਣੇ ਮੇਂ ਭੀ ਅਤਿ ਪਰਿਸ੍ਰੱਮ ਹੋਯਾ, ਪਹਿਲੇ ੩੦੧)॥। ਥੋਂ ਵਖਰੀ ਰਕਮ ੩੦੦) ਇਸ ਦੇ ਛਪਣੇ ਹੋਰ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਨੈ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਹ ਰਪੋਟ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਗਯਾਨੀ ਵਾ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹੂਕਾਰ ਬੁੱਧਿਮਾਨ ਵਿਦ੍ਵਾਨ ਇਤਯਾਦ ਪਦਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਅਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪੁਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਯਾ ਸਫਲ ਕਰੋ ਅਰ ਇਸ ਨੂੰ ਧਯਾਨ ਨਾਲ ਪੜ ਕੇ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਪਤ੍ਰੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਹਰੇਕ ਸਤਰ ਅਗੇ ਲਗਾਕੇ ੧ ਪੋਹ ਸੰਮਤ ੧੯੫੪ ਤਕ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਸ ਘੰਟਾਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜ ਦਿਓ – ਆਈਯਾਂ ਹੋਇਯਾਂ ਰਾਵਾਂ ਪਰ ਬੀਚਾਰ ਹੋਕੇ ਫੇਰ ਇਕ ਅਸਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਰ ੧ ਸਿਕਤਰ ਪਾਸ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਥੋਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁਰਸ ਸੁਧ ਪਾਠ ਕਰਨਗੇ ਅਰ ਦੇਖ ਲੈਣ ਗੇ ਅਰ ਹੋਰ ਅਸਵਾਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸੋਧ ਸਕਣ ਗੇ ਅਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੁੱਧ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੇਖਕ
ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ